

قصیدہ بردہ شریف

منظوم پنجابی ترجمہ

محمد انور سائقی

قصیدہ بُردہ شریف

(منظوم پنجابی ترجمہ)

محمد انور انیس

مثال پبلشرز

رجیم سینٹر، پریس مارکیٹ، امین پور بازار، فیصل آباد

سبھے حق را کھویں ©

بھیت : 2015

کتاب : قصیدہ بُردہ شریف (منظوم، پنجابی ترجمہ)

شاعر : محمد انور انیق

چھپواک : محمد عابد

مکھنٹا : محمد اقبال خان

مُل : 200 روپے

چھاپہ خانہ : بی پی ایچ پرنٹرز، لاہور

Qaseeda Burda Sharief

Translation By:

Muhammad Anwar Aneeq

0300-7263640

Edition 2015

اھتمام

مثال پبلشرز رحیم سینٹر پریس مارکیٹ امین پور بازار، فیصل آباد

Phone: 041-2615359, 2643841, Cell: 0300-6668284

E-mail: misaalpb@gmail.com

نشوروم

مثال کتاب گھر، صابریہ پلازہ، گلی نمبر 8، نشی محلہ، امین پور بازار، فیصل آباد

اللہ بخشے

مان جو دے نان

ترتیب

اپنے دلوں کچھ اکھر

محمد انور انیق

9

قصیدہ بُردہ شریف

پروفیسر ڈاکٹر محمد اسحاق قریشی

11

قصیدہ بُردہ شریف دے پنجابی ترجمیاں وچ اک مبارک وادھا

ڈاکٹر ریاض مجید

16

سورۃ فاتحہ

21

چھویں فصل

(قرآن مجید دی وڈیائی بارے)

69

پہلی فصل

(رسول پاک ﷺ دے عشق بارے)

25

ستویں فصل

(رسول پاک ﷺ دے معراج شریف بارے)

77

دوجی فصل

(انسانی خواہشاں توں ہٹکن بارے)

31

اٹھویں فصل

(نبی پاک ﷺ دے جہاد بارے)

83

تہی فصل

(رسول اللہ ﷺ دی شان وچ)

39

نودیں فصل

(اللہ دی بخشش تے حضور ﷺ دی سفارش دی طلب)

95

چوتھی فصل

(نبی پاک ﷺ دے میلاد بارے)

55

دسویں فصل

(مناجاتاں تے عرضیاں بارے)

101

پنجویں فصل

(رسول پاک ﷺ دی دعوت مبارک بارے)

61

اپنے دلوں گجھ اکھر

آج توں گھٹ ودھ بارہ ورھے پہلاں میں قصیدہ بُردہ شریف دا منظوم ترجمہ کرنا شروع کیتا جھڑا اک مہینے چ نمپہرے چڑھ گیا بعد چ ایس ترجمے دے تانے پیٹے دی نظر ثانی سردار ہیاں جھڑی کوئی تند ونگی لگی سدھی کر دتی۔ ویلا لنگھن دے نال نال ایہنوں پڑھدار ہیاں تے چھوٹی موٹی ادلا بدلی وی کردار ہیاں۔ تن چار سال پہلوں ترجمہ کمپوز وی ہو گیا پر خورے اوس درگا ہے چھپن دی منظوری نہیں سی ہن آ کے ایہ کم نیڑے لگا۔

میں ایہ ترجمہ پیر وارث شاہ رحمۃ اللہ علیہ دے منظوم ترجمے توں متاثر ہو کے شروع کیتا جھڑا کہ حفیظ تائب ہوراں دا مرتب کیتا ہو یا اے بعد چ مینوں اصغر نظامی ہوراں ابوالحسنات محمد احمد دی لکھی ہوئی شرح قصیدہ بُردہ شریف دا ان کیتی جھدے توں میں بڑی مدد لئی منظوم ترجمے دا مڈھ اُتے بیان کیتی شرح تے بدھا بعد چ میری نظر چوں اسیر عابد ہوراں دا منظوم ترجمہ جھڑا کہ قصیدے دی ہیئت چ کیتا گیا اے گزریا ایس توں بعد سید سبط الحسن ضیغم مرحوم دا مرتب کیتا ہو یا ”مجموعہ تراجم“ منظوم پنجابی ترجمے: (۱) حافظ برخوردار، (۲) پیر وارث شاہ، (۳) حافظ غلام مرتضیٰ، (۴) محمد عزیز الدین، (۵) سید محمد نیک عالم، (۶) اُردو ترجمہ محمد فیاض الدین، (۷) فارسی ترجمہ مولانا عبدالرحمن جامی، (۸) انگریزی ترجمہ عبدالرحیم محمد زرق تے (۹) پنجابی نثری ترجمہ سید سبط الحسن ضیغم میرے سامنے رہیا۔

جتھوں تائیں نظم و انظم چ ترجمہ کرن دا تعلق اے، ڈاڈھا اوکھا کم ایس پر اگای ناممکن نہیں۔ ایہدی مثال انجیدی اے کہ کسے اوپرے پھلدار رکھتوں خیال دی اکھ لے کے اپنے دیس دے بوٹے تے اوہدی پیوندکاری کر لئی جاوے تے جہڑا پیوندکاری توں بعد تیار رکھ تے پھل آوے اوہدا سواد اوپرے رکھ دے پھل ورگا ہووے تے فیر آکھیا جا سکدا اے کہ ایہ ترجمہ سہل اے نہیں تے اچھل۔ ترجمہ کارنوں دوآں زبانناں داماہر ہون دے نال نال اوہناں دی رہتل تے سہاداوی جانو ہونا چاہیدا اے۔ عام طور تے ترجمے والی زبان مادری، تے متنی یا مڈھلی زبان اکتسابی ہندی اے۔ جے اصل متن دی رُوح ہتھ آ جاوے تے سمجھو اک بنیادی مسئلہ حل ہو گیا۔ ایس رُوح نوں آباد کرن لئی اکھراں دے قالب دی لوڑ پیندی اے تاں جے رُوح اپنا جلوہ دکھا سکے۔ جے رُوح یعنی مفہوم قالب چ ٹھیک طراں منتقل نہ ہووے تے اوہ ترجمہ بے جان ای لگدا اے۔ ایہ حال رُکھے پھکے ترجمے دا ہندا اے۔ بعض دفعہ مفہوم وی پورا ادا ہو جاندا اے پر ترجمہ فیروی بے مزہ جا پدا اے۔ ایہدا مطلب اے کہ کسے جگہ کوئی کسر باقی رہ گئی اے جہڑی ساتھوں دُور نہیں کیتی جاسکی یاں نہیں کیتی جاسکدی۔

ایہ منظوم ترجمہ میں اپنے ولوں بڑی احتیاط نال کیتا اے فیروی میں بھل چک دی اگیتی معافی منگناں۔ میرا تے حساب اوس مائی والا اے جہڑی ائی مل یوسف نوں خریدن ٹر پئی سی۔ میں ایہ گل دسنی وی ضروری سمجھناں کہ ایس ترجمے دا مقصد نرا پنجابی پیاریاں نوں ایس برکتاں والے عربی نعتیہ قصیدے توں جانو کرانا ای نہیں سکوں ثواب کھٹناوی اے۔ چھیکوے میں اوہناں سارے کرم فرماواں دا شکریہ ادا کرناں جہڑے ایس کم چ تھاتھات تے میرے مددگار رہے۔ میں پڑھن سنن والیاں توں اُمید کرناں کہ اوہ مینوں دُعاواں چ یاد رکھن گے۔

محمد انور انیس

استاد شعبہ پنجابی

گورنمنٹ ڈگری کالج موروثی پور، ٹوبہ ٹیک سنگھ

قصیدہ بُردہ شریف

عربی ادب کے حوالے سے شہرت کے بامِ عروج تک پہنچنے والے مدحیہ اشعار کا شمار کیا جائے تو ان میں حضرت کعب بن زہیر رضی اللہ عنہ کا قصیدہ بانٹ سعاد، حضرت امام شرف الدین بوسری رحمۃ اللہ علیہ کا قصیدہ ”الکوکب الدردیۃ فی مدح خیر البریۃ“، اور حضرت شیخ سعدی رحمۃ اللہ علیہ کا ایک قطعہ ”بلغ العلیٰ بکمالہ“ ممتاز حیثیت کے حامل ہیں، ہر مدح نگاران کی طرف متوجہ رہا ہے اور اپنے فنِ مدح کو ان سے فیض یاب کرتا رہا ہے، الکوکب الدردیۃ جو قصیدہ بُردہ کے نام سے معروف ہوا، پر شعراء کی عقیدت تو دیدنی ہے۔ ہر مشکل مرحلے پر اس کا وردِ صوفیاء کا معمول رہا، خواص کی مجالس میں بھی اور عوام کی محفلوں میں بھی یہ قصیدہ مجالس و محافل کی جان رہا، عرب دُنیا میں یہ قصیدہ نہایت عقیدت و محبت سے پڑھا جاتا ہے حتیٰ کہ اس کے مختلف ابیات بیماریوں اور تکلیفوں سے نجات دلانے کی طاقت رکھنے کا عقیدہ عام ہوا، عبدالسلام بن ادریس مراکشی نے اس موضوع پر ایک کتاب ’خواص البردۃ فی برء الداء‘ کے عنوان سے لکھی، عصرِ حاضر میں بھی عربوں کی عادت ہے کہ اس قصیدہ کے اشعار کو رُوبلیات کے لیے تجہیز و تکفین کے موقع پر پڑھتے ہیں۔ قصیدہ بُردہ کی مقبولیت اس کی کثیر تعداد میں شروح سے بھی معلوم ہوتی ہے۔ ڈاکٹر ذکی مبارک نے

ستائیس کے قریب عربی شروح کا ذکر کیا ہے۔ پروفیسر فضل احمد عارف نے انوار بردہ میں پچانوے کے قریب شروح کا ذکر کیا، ان شارحین میں دُنیاۓ علم و ادب کے نمایاں نام بھی ہیں، جیسے: ”سعد الدین تفتازانی، ابن خلدون، ابن ہشام نحوی، جلال الدین محلی، القسطلانی، ابن حجر مکی، ملا علی قاری، الخروپوتی، الباجوری“

فارسی زبان کے ادیب بھی اس سعادت سے محروم نہیں رہے، مولانا عبدالرحمن جامی رحمۃ اللہ علیہ کا منظوم ترجمہ آفاقی شہرت رکھتا ہے۔ برصغیر کے علماء نے بھی فارسی میں ترجمہ اور شرحیں لکھیں مثلاً عیسیٰ بن قاسم، تراب علی لکھنوی اور مولانا اصغر علی رُوحی نے فارسی شرحیں لکھیں، پیر محمد اشرف شاہ اور مولوی محمد مخیری نے سندھی نثر میں شرحیں لکھیں۔ پشتو میں عبدالقادر خان خٹک نے شرح لکھی جو منظوم ہے، میاں محمد عمر نے اس کا نثری ترجمہ کیا۔ عصر حاضر میں مولوی ذوالفقار علی، مولوی عبدالملک، مولانا ابوالحسنات قادری، علامہ نور بخش توکلی، علی محسن صدیقی اور کئی اور اصحاب علم نے اُردو ترجمہ اور شرح لکھی۔

حیرت ہے کہ ارباب ادب کو قصیدہ بُردہ سے کس قدر شغف رہا کہ اس کے معارضات لکھے گئے۔ عربی ادب میں معارضات کا اک جہان آباد ہے۔ تضمینات بھی تیار ہوئیں، تشطیر بھی کہی گئی، تشطیر سے مراد یہ ہے کہ مصرعہ پر مصرعہ لگایا گیا، خمیس کا تو عام رواج رہا، غرضیکہ ہر دور کے شعراء اور ادباء نے اس قصیدہ کو خراجِ محبت پیش کیا ہے۔

قصیدہ بُردہ بحر بسیط میں ہے۔ ضرب اور عرض بالالتزام مخبون ہیں۔ بحر بسیط کی خصوصیات میں سے نمایاں تر یہ ہے کہ یہ بحر طویل مضامین اور کثیر معانی کو اپنے اندر سمونے کی بھرپور صلاحیت رکھتی ہے۔ اس کا آہنگ گرجدار ہے اس لیے خوف و وحشت سے اکڑے ہوئے اور مچلتے ہوئے جذبات کے اظہار کے لیے اس کا ہچکولے لگاتا ہوا تیر بہت اثر رکھتا ہے۔ وہی ترجمہ زیادہ اثر آفریں بھی ہوا ہے جو اس اثر کو برقرار کر سکا ہے۔ قصیدہ دل کی آواز ہے۔ دل پر دستک دیتا ہے اور دلوں کو اثر پذیری کے لیے مائل کرتا ہے، جس ترجمے کا آہنگ اسی طور اثر آفریں ہے وہی مقبول اور معروف ہوا ہے۔

پنجابی زبان میں یہ تاثیر ہے کہ جذبوں کی ادائیگی میں خاص ملکہ رکھتی ہے۔ اس لیے پنجابی زبان قصیدہ 'بردہ' کے ترجمے کے لیے بہت موزوں ہے۔ خاص طور پر ترجمہ نظم میں ہو تو بہت بہار دکھاتا ہے۔ پنجابی شعراء اس خصوصیت زبان سے آگاہ تھے اس لیے اُن کی توجہ قصیدہ 'بردہ' پر بھرپور رہی اور ہر دور میں رہی، پنجابی کے مشہور شاعر حافظ برخوردار کو قصیدہ 'بردہ' کے پہلے پنجابی ترجمہ کا اعزاز حاصل ہے۔ سید وارث شاہ کا نام پنجابی شعر کا افتخار ہے۔ وارث شاہ نے بھی منظوم ترجمہ کیا اور سچی بات یہ ہے کہ حق ادا کر دیا، پھر تو یہ روایت چل نکلی، حافظ غلام مرتضیٰ، محمد عزیز الدین، سید محمد نیک عالم، محمد فیاض الدین، مترجمین قصیدہ کی کلاسیکی روایت کے حامل شاعر ہیں، اسیر عابد کا منظوم ترجمہ بھی لائق مطالعہ کاوش ہے۔ اب انور انیق نے اس صنف لطیف میں عقیدتوں کے پھول نذر کیے ہیں۔

انور انیق دورِ حاضر کا معروف شاعر ہے جو اصحابِ ذوق کے ہاں پسندیدہ قرار دیا ہے، انور انیق کا قصیدہ 'بردہ' کا منظوم ترجمہ اپنے اندر ادب کی گہرائی بھی رکھتا ہے اور عقیدت و محبت کے معیار کا بھی حامل ہے۔ نظم کا نظم میں ترجمہ دُشوار ہوتا ہے کہ زبانوں کے اسلوب جدا جدا ہوتے ہیں، پھر عربی زبان کی جامعیت بھی بڑی عرق ریزی چاہتی ہے، شاعر کا خیال کیسے سفر کرے کہ دوسرے شاعر کے خیال میں یوں پیوست ہو جائے کہ غیریت کا عنصر نمایاں نہ ہو، یہ شاعر کا امتحان ہوتا ہے کہ وہ کس طرح خیال کی صیانت کو بھی برقرار رکھے، مفہوم کی ادائیگی کی راہیں بھی تلاش کرے اور الفاظ کے انتخاب میں متن کی پاسداری کا بھی اہتمام کرے تاکہ قاری یکساں تاثر لے، بسا اوقات متن گرفت میں نہیں آتا تو الفاظ کی بھرتی کر دی جاتی ہے جس سے اصل اور ترجمہ میں طویل فاصلے پیدا ہو جاتے ہیں۔ انور انیق کو اس حساسیت کا شعور ہے اس لیے اُس نے سنگ تراش کی سی محنت کی ہے اور عمدہ متبادل تراشا ہے۔ طویل قصیدہ طویل محنت کا طلب گار تھا جو انور انیق نے فراہم کر دی ہے، شعر کا ترجمہ وہی انشراح پیدا کرنے کی کوشش کر رہا ہے جو اصل کا خاصہ ہے، محتاط الفاظ میں کہا جا سکتا ہے کہ انور انیق اپنی محنت میں بامراد رہا ہے، یہ تبھی ممکن ہوا ہے کہ اُس

کے ہاں شعر گوئی کی صلاحیت بھی تھی اور محبتوں کے اظہار کا سلیقہ بھی تھا، لفظ ہیولے بن جاتے ہیں اگر ان میں معافی کا حُسن نہ ہو، شعر شعور کا ترجمان اُسی وقت بنتا ہے جب ظاہر، باطن کا ترجمان بن جائے۔ انور انیق کے ہاں ایسی صلاحیت محسوس ہوتی ہے۔ چند اشعار کا پنجابی رُوپ دیکھئے:

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمَعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَأَتْ

مِنَ الْمَحَارِمِ وَالزَّمَّ حِمِيَّةَ النَّدَمِ

ترجمہ: مندے کتوں پاپ لپیڑیاں اکھاں دھورو رو کے جھتھیاں ہو کے توبہ کر نہ دیکھیں دوجی واری

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ

لِكُلِّ هَوْلٍ مِنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمِ

ترجمہ: رب دے پیارے ماہی توں ایس آس سفارش سانوں جیہڑے ویلے ساڈے تے آؤنی اے اوکھی بھاری

فَانْصُبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ

وَانْصُبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمِ

ترجمہ: ذات نبی نوں دے دے نسبت جو وڈیا یوں دینی جو کر سکناں کر دے عظمت اُس رتے توں واری

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ

وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ

ترجمہ: اپنے علم دی پہنچ اے اپنی، آپ عظیم بشر نیں سچی گل اے شان نبی سبھ مخلوقاتوں بھاری

لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ أَعْظَمَهُ
طَوْبِي لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَ مُلْتَثِمٍ

ترجمہ: خشبوواں توں اُتے مٹی جس وچ جسم مبارک
بھاگاں والے جہناں سگھیا چھیا اے اک واری

رَدَّتْ بَلَاغَتَهَا دَعْوَى مُعَارِضَتِهَا
رَدَّ الْغَيُورُ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ

ترجمہ: نال بلاغت آیتاں ردّ ن سارے دعوے، جسراں
عزت نوں ہتھ پان نہ دیوے غیرت وند وھاری

فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا
وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللُّوحِ وَالْقَلَمِ

ترجمہ: ایہہ دُنیا تے عقیقی قائم آپ دے فضلوں ہوئی
لوح قلم دے علموں اُچی آپ دی سوچ اڈاری

اسی طرح باقی اشعار کے تراجم ہیں، میں دُعا گو ہوں کہ پروردگارِ عالم اپنے
حبیبِ کریم ﷺ کے صدقے انورائیک کو بہت ساری توفیق عطا فرمائے کہ وہ ایسے منتخب
قصائد کا ترجمہ کرتے رہیں تاکہ پنجابی جاننے والے لوگ بھی عقیدت کے ان شہ پاروں
سے فیض یاب ہوتے رہیں۔ آمین

پروفیسر ڈاکٹر محمد اسحاق قریشی

مؤرخہ ۲۶۔ اگست ۲۰۰۹ء

صدر مرکز تحقیق فیصل آباد

قصیدہ بُردہ شریف دے پنجابی ترجمیاں وِچ

اک مبارک وادھا

قصیدہ بُردہ شریف (بحدود (۱۲۵۰ھ) امام محمد شرف الدین البوصیری داعربی زبان وِچ لکھیا ہویا اوہ قصیدہ اے جہنوں عربی زبان ای نہیں دُنیا بھر دے نعتیہ ادب وِچ اک خاص مقام حاصل اے ایہدی خصوصیت دیاں وڈیاں وجہاں چوں اک وجہ ایس دی تخلیق نال تعلق رکھدی اے تے دوسری وجہ ایس دی مقبولیت نال جڑی ہوئی اے۔ امام بوصیری نے ایہہ قصیدہ فارج دی حالت وِچ لکھیا تے ایہدی تکمیل تے اوہناں نوں ایہہ قصیدہ خواب راہیں حضور اکرم ﷺ نوں سنان دا شرف حاصل ہویا۔ ایسے خواب وِچ آپ ﷺ نے بوصیری دے فارج زدہ جسم تے اک چادر پادتی تے بوصیری نے جاگن تے اپنے جسم نوں ٹھیک تے صحت مند پایا۔ ایہہ واقعہ خود ایناں اہم، یادگار تے معجزہ جاتی صفتاں دا حامل سی کہ ایہہ ایس قصیدے دی شہرت دی اصل وجہ بن گیا۔ دوسری وجہ ایس دی مقبولیت دے اوس پھیل دے دائرے پاروں اے جہدا گھیر ہر زبان تے زمانے وِچ ایس دے ترجمیاں دے پاروں مسلسل ودھدا جاندا اے۔

عربی، فارسی، اُردو، پنجابی، انگریزی، ترک، جرمن تے ہور کئی زباناں وِچ ایس قصیدے دے ترجمیاں، تشریحاں، تضمیناں تے ایس دے حوالے نال کہتے گئے مطالعیاں دی تعداد کئی سینکڑیاں وِچ اے۔ ایس قصیدے نوں ایہ شرف وی حاصل اے کہ

مسجد نبوی ﷺ دیاں کندھاں تے ایہنوں تحریر کرن دی روایت وی ملدی اے۔ ایس دے نال ایہدے تاثیر پھلو آں دا بیان وی مل دا اے۔ جے سی ٹرنگھم نے صوفی آرڈز ان اسلام (Sufi Orders in Islam) وچ صوفیادے مختلف سلسلیاں دے وچ ایہدی باقاعدہ قرأت، میلاد دیاں محفلاں تے ترکی وچ نویں مکان دی چٹھ تے ایہدے پڑھے جان دی روایت دا ذکر کیتا اے۔ ایس پاروں ایہہ واحد نعتیہ قصیدہ اے جہڑا اسلامی تہذیبیاں تے معاشریاں وچ خیر تے برکت دے حصول لئی باقاعدہ ورد و وظیفیاں دا درجہ وی رکھدا اے۔

پنجابی زبان وچ قصیدہ بُردہ بارے سید وارث شاہ، حافظ برخوردار، غلام مرتضیٰ، محمد عزیز الدین، سید محمد نیک عالم تے محمد فیاض الدین دا ترجمہ بہت معروف ہو یا، ایہہ چھ ترجمے پنجابی دے معروف محقق سید سبط الحسن ضیغ نے اک ضخیم مجموعے ”قصیدہ بُردہ شریف“ وچ جمع کر دتے نیں جہنوں پیکچرز نے مئی ۲۰۰۲ء وچ بڑی خوبصورتی نال وڈے سائز وچ چھاپ دتا اے۔

انور انیق ہوراں دا ایہ ترجمہ پنجابی شاعری وچ ہون والے ترجمیاں دی روایت وچ آج دے دور دا اک مبارک اضافہ اے۔ ایہ ترجمہ دوجے ترجمیاں دے تقابل راہیں اک بھرواں تے وکھ مضمون دا ویروا منگدا اے جہدا ایہ ویلا نہیں۔ ایہدی اشاعت دا ویلا انور انیق نوں مبارک دین دا ویلا اے انور انیق دے ترجمے تے خوشی دا اظہار ایس پاروں اے کہ ایہناں نے پنجابی وچ ایس ترجمے دی پرانی رسم تے روایت نوں اگے توڑیا اے۔ ضیغ ہوراں دے مجموعے وچ دتے گئے ترجمیاں توں اڈوی ایس قصیدے دے کجھ جزوی تے مکمل ترجمے ہوئے۔ کجھ شاعراں نے براہ راست ایہد اترجمہ عربی زبان چوں کیتا اے تے کجھ نے عربی چوں فارسی، اُردو تے پنجابی وچ کیتے گئے ترجمے تے تشریحاں توں ترجمہ کر کے ایس روایت وچ وادھا کیتا۔ انج کئی ترجمے امام بوصیری دے بُردہ دے ترجمے توں ودھ ایس قصیدے دی ترجمانی بن گئے نیں۔

ترجمہ دافن ویسے وی مشکل اے ایہدے بارے کہیا جاندا اے کہ لفظاں دا ترجمہ تے ہو جاندا اے پر لفظاں نال جڑیاں ہوئیاں کیفیتاں تلازمیاں تے لیہناں جذبیاں دا ترجمہ نیس ہندا جھڑے ایہناں لفظاں نال ہندے نیس ایس پاروں ترجمے نوں ہمیشہ ترجمہ نمایا ترجمانی کہیا جاندا اے۔

انور انیق ہوراں دافنی سفر اک ریاضت دا پچھو کڑ رکھدا اے لیہناں نوں زبان تے عبور وی اے تے اوہ لفظاں دا مناسب ورتار وی جان دے نیس۔ ایس ترجمے توں پہلاں لیہناں نے علامہ اقبال دی مشہور نظم ”شکوہ جواب شکوہ“ دا منظوم ترجمہ وی کیتا سی۔ جھڑا ادبی حلقیاں وچ بہت پسند کیتا گیا۔

قصیدہ بُردہ بارے ایس ترجمے وچ وی اک اجہا لسانی قرینہ موجود اے، جیس دے نال ایس نعتیہ قصیدے دی تفہیم پنجابی زبان دے قاریاں لئی آسان ہو گئی اے ایہدی اک وجہ ایس بحر دا استعمال وی اے جھڑی پنجابی زبان دی ترجمانی بہتر طور تے کر سکی اے۔ قصیدہ بُردہ دے ترجمے وچ اک بڑا مسئلہ عربی زبان وچ ایہدی بحر تے قافیہ اے جھڑا اُردو پنجابی تے فارسی پکڑ وچ آسانی نال نیس آندا ایہو وجہ اے کہ پنجابی پیاریاں نے ایہدا ترجمہ میاں محمد صاحب دی سیف الملوک دی بحر وچ کیتا اے ایہ بحر آسان وی اے تے پنجابی زبان دے مزاج دے نیڑے وی اے۔

انور انیق نے ایس ترجمے نال پنجابی ترجمیاں دی روایت وچ جھڑا مبارک وادھا کیتا اے اوہ ایس ترجمے تے مبارک باد دے مستحق نیس۔ اللہ لیہناں نوں ماں بولی دی خدمت دی ہو تو فیتق دوے۔ آمین

ڈاکٹر ریاض مجید

منظوم
پنجابی ترجمہ

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ مَكِّيَّةٌ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ①
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ② مُلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ③

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ④
إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑤

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑥
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

سورة فاتحہ

(منظوم پنجابی ترجمہ)

اللہ تیریاں سبھ صفتاں توں مخلوقاں دا پالک^۱
توں ایں خیراں مہراں والا روز جزا دا مالک

منگنے آں امداد تری کرنے آں تری عبادت
سانوں سِدھی تک راہ تے چلن دی بخش سعادت

اوہناں دی راہ تے جہناں نوں اجر ملے نیں تیرے
مغضوباں^۲ تے گمراہواں دی راہ توں رکھ پریرے

۱۔ پالنہار، پالن والا ۲۔ جہاں تے غضب کیتا گیا

الْحَمْدُ لِلَّهِ مَنْشَى الْخَلْقِ مِنْ عَدَمٍ
ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُخْتَارِ فِي الْقِدَمِ

مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا أَبَدًا
عَلَى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

صفت اللہ دی جہنے پیدا کیتی خلقت ساری
فیر درود نبی ﷺ تے جہدی مُڈھ لا توں سرداری

اوہدے اُتے مولا بھیج درود سلام ہمیشاں
تیرا سوہنا مَتر جو سبھ مخلوقاں توں بھاری

الْفَصْلُ الْأَوَّلُ

فِي ذِكْرِ عِشْقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

(١)

أَمِنْ تَذَكُّرٍ جِوَرَانٍ بِدِي سَلَمٍ
مَزَجَتْ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ بِدَمٍ

(٢)

أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ تِلْقَاءِ كَاطِمَةٍ
وَ أَوْمَضَ الْبَرْقُ فِي الظُّلُمَاءِ مِنْ إِضْمٍ

(٣)

فَمَا لِعَيْنَيْكَ إِنْ قُلْتَ اكْفَا هَبَتَا
وَمَا لِقَلْبِكَ إِنْ قُلْتَ اسْتَفِقْ يَهُم

(٤)

أَيَحْسَبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ
مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ

پہلی فصل

(رسول پاک ﷺ دے عشق بارے)

(۱)

کر کے یاد کتے 'ذی سلم' گوانڈھوں یار و ہاری
توں ہنجواں وِچ رت رلائی جو اکھوں نیں جاری؟

(۲)

یاں فرخون روایا طیبہؑ وٹوں آؤندی وائے
یاں بجلی نے اِضمؑ پہاڑوں لشک ہنھیرے ماری

(۳)

اکھیاں تے کیہ بنیاں روکیاں ہور وگاؤن ہنجو
جنا صبر لئی آکھاں دِلڑی ہور ہوئے دُکھیاری

(۴)

عاشق عشق چھپان داسوچے کنج ایہناں دے ہندیاں
نیرے بھریچیاں اکھاں تے بھجے دِل دی لاچاری

۱۔ سلم پیلوورگا اک رکھائے 'ذی سلم' جتھے انجدے بہتے رکھ ہوں۔

۲۔ مدینہ منورہ ۳۔ مدینے دی اک پہاڑی داناں ۴۔ اتھرو

(٥)

لَوْ لَا الْهَوَى لَمْ تُرَقْ دَمْعًا عَلَى ظَلَلٍ
وَلَا أَرَقْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ

(٦)

فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَ مَا شَهِدْتَ
بِهِ عَلَيْكَ عُدُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

(٧)

وَ أَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطِيئَةَ عَبْرَةٍ وَضَنَى
مِثْلَ الْبَهَارِ عَلَى خَدَّيْكَ وَالْعَنَمِ

(٨)

نَعَمْ سَرَى طَيْفٌ مِنْ أَهْوَى فَأَرَقَنِي
وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَاتِ بِالْأَلَمِ

(۵)

کھچ نہ ہندی جے تینوں ڈھٹھواواں^۱ ویکھ نہ روندوں
نہ ”پر بت“ تے ”بن“ دے ذکر وں اُڈی نیند خمارِ

(۶)

توں فر کسراں ہو سکنا ایں عشقے توں انکاری
ایہ دو سچیاں ہین گواہیاں اتھرو تے پیاری

(۷)

روگِ محبت نے ہنجواں تے کمزوری توں واہیاں
لیکاں تیریاں گلھاں اُتے کھٹیاں تے گلناری

(۸)

ہاں! ماہی دے چیتے^۲ سانوں دیتا اے جگرا^۳
حُب دا درد مکا دیندا اے لذت دُنیا داری

اے^۱ ۲۔ خیال۔ یاد ۳۔ نیندرا

(٩)

يَا لَأَعْمَى فِي الْهَوَى الْعُدْرِيَّ مَعْدِرَةً
مَيَّنِي إِلَيْكَ وَلَوْ أَنْصَفْتَ لَمْ تَلَمْ

(١٠)

عَدَّتْكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتِرٍ
عَنِ الْوُشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْخَسِمٍ

(١١)

فَحَضَّتْنِي النَّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ
إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعُدَالِ فِي صَمَمٍ

(١٢)

إِنِّي أَتَّهَمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَذَلِي
وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نَصَحٍ عَنِ التَّهَمِ

(۹)

مُلا! عُذرِ مرا من، نہ دے سچے عشق دے مہنے
مینوں برا نہ کہندوں جے توں ہندی گل نتاری

(۱۰)

بھیت گیا اے تیتھوں وی گانہہ چغلی خوراں تیکر
دوجی گل کہ اپنی گلوں عشق طبع نہ ہاری

(۱۱)

خالص نیتوں توں سمجھایا، میں اُکا نہیں سُنیا
بے شک عاشق دے کن طعنے سُننوں ہندے عاری

(۱۲)

عقل بڑھاپے دی توں میں پیا جھتھا ہوناں، حالاں
عقل بڑھاپے وچ شہمت توں ہندی کوری کاری

الْفَصْلُ الثَّانِي

فِي مَنَعِ هَوَى النَّفْسِ

(١٣)

فَإِنَّ أَمَارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظْتُ
مِنْ جَهْلِهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

(١٤)

وَلَا أَعَدْتُ مِنَ الْفِعْلِ الْجَبِيلِ قَرَى
ضَيْفٍ أَلَمْ يَرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشِمِ

(١٥)

لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَأْ أَوْقِرُهُ
كَتَبْتُ سِرًّا بَدَائِي مِنْهُ بِالْكَتَمِ

(١٦)

مَنْ لِي بِرَدِّ جِمَاحٍ مِّنْ غَوَايَتِهَا
كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجَمِ

دوجی فصل

(انسانی خواہشاں توں ہٹکن بارے)

(۱۳)

بے شک نفس انموڑ جہالت توں بدیاں ول ٹورے
ایہ تے وعظ بڑھاپے توں وی ہو یا اے انکاری

(۱۴)

بن سدا مہمان بڈھپیا میرے سر آ چڑھیا
عمل چنگیرے نال نہ کیتی اس دی خاطر داری

(۱۵)

بگے وال بڈھپے دے میں وسمے نال چھپاؤندا
معلم^۲ ہندا جے نہیں ہونی ایہدی خدمت گاری

(۱۶)

کھڑاڈ کے نفس دے اتھرے گھوڑے نوں گمراہیوں
جیوں روکے منہ زور وچھیرا^۳ نال لگام مہاری

۱۔ چنگے ۲۔ معلوم ۳۔ گھوڑے دا اناڑی بچہ

(١٧)

فَلَا تَرْمُ بِالْمَعَاصِي كَسَرَ شَهَوَاتِهَا
إِنَّ الطَّعَامَ يُقَوِّمُ شَهْوَةَ النَّهْمِ

(١٨)

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تُهَيِّلَهُ شَبَّ عَلَى
حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَفْطِئَهُ يَنْفَطِمُ

(١٩)

فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ أَنْ تَوَلِّيَهُ
إِنَّ الْهَوَى مَا تَوَلَّى يُضِمُّ أَوْ يَصِمُّ

(٢٠)

وَرَاعِيهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ
وَأِنْ هِيَ اسْتَحَلَّتِ الْمَرْغَى فَلَا تُسِمُّ

(۱۷)

بھیڑ^۱، برائیاں کر کر کے چھڈن دا چھڈ ارادہ
کھانج^۲ ودھیرے کھا کھا بُہتا حرصے لکھ^۳ ڈکاری

(۱۸)

نفس ترا دودھ پیندے بال طراں نہ گھبرو^۴ ہووے
دودھ چھڈاناں جے اس دا کرویلے نال تیاری

(۱۹)

حرص نفس دی نوں لا ڈگا بہتا ودھ نہ جاوے
بے شک قاتل ہندی اے ایہدی کاری مختاری

(۲۰)

اکھ بچ رکھ نفس دا چارو ڈنگر کھیتاں اندر
موڑ مزے توں چر نہ جاوے ہٹکی عمل کیاری

۱۔ بدی ۲۔ کھانا ۳۔ بھریا ہو یا پیٹ ۴۔ جوان

(٢١)

كَمْ حَسَنْتُ لَذَّةَ اللَّيْمِ قَاتِلَةً
مِّنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرَأَنَّ السَّمَّ فِي الدَّسَمِ

(٢٢)

وَإِخْشَ الدَّسَائِسِ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعٍ
فَرُبَّ مَخْبِصَةٍ شَرٌّ مِّنَ التُّخَمِ

(٢٣)

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمَعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَأَتْ
مِنَ الْمَحَارِمِ وَالزَّمَّ حِمِيَةَ النَّدَمِ

(٢٤)

وَحَالِفِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَأَعْصِيهَا
وَإِنْ هُيَا فَحُضَّاكَ النُّصْحَ فَأَتِيهِمْ

(۲۱)

نفس پسندی مارو^۱ ہندی کھاج سوادى جیویں
بندیاں ، بھیت نہ پایا موہرا^۲ چوری زہر نہاری^۳

(۲۲)

بھکھ تے رنج وچ ڈر دے رہنا نفس فریبی کولوں
بدبھمی نالوں ایں گھاٹے^۴ وندی بھکھ ہماری

(۲۳)

مندے کموں پاپ لپیڑیاں اکھاں دھورو روکے
جھتھیاں^۵ ہو کے توبہ کر نہ ویکھیں دوجی واری

(۲۴)

نہ لگ کہنے نفس، ابلیس دے رہو دوواں توں ہٹواں^۶
کردے ہون نصیحت بھاویں فروی اے مکاری

۱۔ قاتل ۲۔ زہر ۳۔ نمکین ناشہ ۴۔ نقصان دین والی ۵۔ شرمندہ ہو کے ۶۔ دور

(٢٥)

وَلَا تُطِيعْ مِنْهَا خَصْبًا وَلَا حَكْبًا
فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

(٢٦)

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ قَوْلٍ مِثْلَ عَمَلٍ
لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لِيَذِي عُقْمٍ

(٢٧)

أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لَكِنْ مَا أَتَمَرْتُ بِهِ
وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِمْ

(٢٨)

وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً
وَلَمْ أُصَلِّ سِوَى فَرَضٍ وَلَمْ أَصُمْ

(۲۵)

نہ من آ کھا کرن مَتکا یاں ایہ ہون نیاؤں^۱
بچ ایہناں توں، تُوں تے جانے دوواں دی ہشیاری

(۲۶)

اللہ معافی دیوے اُس توں جہڑا قول بے عملا
اونترے نوں 'جی' والی کہنا گل اے بے اعتباری

(۲۷)

تینوں حکم سنایا نیکی دا پر آپ نہ کیتی
تیرے تے کیہ اثر کرے گی میری گل کراری

(۲۸)

نفل عبادت موت دی راہ دا تو سا^۲ نہیں گنڈھ پلے
بن فرضاں دے، نفلاں دی نہ کیتی ذرا تیاری

۱۔ منصف ۲۔ بانجھ ۳۔ کھانا۔ ٹکڑا

الْفَصْلُ الثَّالِثُ

فِي مَدْحِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

(٢٩)

ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَى الظَّلَامَ إِلَى
أَنْ اِسْتَكْتُ قَدْ مَاهُ الضَّرَّ مِنْ وَرَمِ

(٣٠)

وَشَدَّ مِنْ سَغَبِ أَحْشَاءِهِ وَطَوَى
تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْعًا مُتَرْفِ الْأَدَمِ

(٣١)

وَرَاوَدْتُهُ الْجِبَالَ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ
عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمِ

تیجی فصل

(رسول اللہ ﷺ دی شان وِچ)

(۲۹)

میٹھوں اوس پیارے دی سُنّت تے عمل نہ ہو یا
جہدے پیر نماز چ بُجے کر کے شب بیداری

(۳۰)

پیٹ ولیٹ لیا سوہنے نے بھُکھ دی سختی اندر
سوہل اسریر، ملوک شکم تے پتھر بنھ کے بھاری

(۳۱)

اُچ پہاڑ حضور ﷺ دے اگے سونا بن بن ڈلھکے
نبی کریم ﷺ نگہ اوہناں دل بے غرضی دی ماری

(٣٢)

وَ أَكَّتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضُرُورَتُهُ
إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعِصَمِ

(٣٣)

وَ كَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضُرُورَةُ مَنْ
لَوْ لَاهُ لَمْ تَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

(٣٤)

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالْثَّقَلَيْنِ
وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عُرْبٍ وَمِنْ عَجَمِ

(٣٥)

نَبِيُّنَا الْأَمِيرُ النَّاهِي فَلَا أَحَدٌ
أَبَرَّ فِي قَوْلٍ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَمِ

(۳۲)

گھر دیاں لوڑاں زُہدِ عبادت ہو رِپکیرے^۲ کیتے
تقوے تے ہو سکدا نہیں تھوڑاں دا غلبہ طاری

(۳۳)

کسراں اُس ہستی نوں غرضاں اپنے ول بلاون
آپے^۳ دی خاطر عدموں پیدا ہوئی خلقت ساری

(۳۴)

جن، آدم تے دو جگ دا پردھان محمد ﷺ سوہنا
عرب عجم دی ساری دُنیا تے اوہدی سرداری

(۳۵)

نیکي ول بلاون والا بدیوں ہٹکنے والا
اوہ سچا ہرہاں تے ناہ وِچ گل اُس دی سُچاری

۱۔ عبادت ۲۔ پکے ۳۔ روکن والا۔ منع کرن والا

(٣٦)

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تَرْجَى شَفَاعَتَهُ
لِكُلِّ هَوٍ مِّنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمٍ

(٣٧)

دَعَا إِلَى اللَّهِ فَالْمُسْتَسْكُونَ بِهِ
مُسْتَسْكُونَ بِحَبْلِ غَيْرِ مُنْقَصِمٍ

(٣٨)

فَاقِ النَّبِيِّينَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ
وَلَمْ يُدَانُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ

(٣٩)

وَكُلُّهُمْ مِّنَ رَّسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ
غَرْفًا مِّنَ الْبَحْرِ أَوْ رَشْفًا مِّنَ الدِّيمِ

(۳۶)

رب دے پیارے ماہی توں ایں آس سفارش سانوں
خوف سے جد ساڈے تے آؤنی ایں اوکھی بھاری

(۳۷)

جہڑے آپ ﷺ دے سدے اُتے دین خدا ول آئے
اوہناں انج رسی نوں پھڑیا کہ چھڈنوں نیں عاری

(۳۸)

صورت تے سیرت وِچ سوہنا سبھ نبیاں توں اُچّا
خیر ، خبر دا پلاّ وی اے سبھناں نالوں بھاری

(۳۹)

آپ ﷺ دے خلق سمندروں تاہنگن اک گھٹ نبی ربانے
چلی چلی رحمت دے مینہ توں مستگدے نیں اک واری

(٢٠)

وَاقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ
مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ أَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحَكَمِ

(٢١)

فَهُوَ الَّذِي تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُورَتُهُ
تَمَّ اصْطِفَاؤُهُ حَبِيبًا بَارِئُ النَّسَمِ

(٢٢)

مُنَزَّاهُ عَنْ شَرِيكَ فِي مَحَاسِنِهِ
فَجْوَهرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمِ

(٢٣)

دَعَا مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمْ
وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْتَكِمْ

(۴۰)

علم کتابے نقطہ سن حکمت وچ زیریں زبراں
اُس در تے جد نبیاں پرکھی اپنی منصب داری

(۴۱)

پاک نبی ﷺ دی ہستی اکمل ، ظاہر باطن اندر
جہنوں پیار محبت دے لئی چُنیا خالق باری

(۴۲)

آپ ﷺ دی شان مقدس عالی آپ ﷺ دے کون برابر
آپ ﷺ دی خوبی وچ کسے دی وی نہیں حصے داری

(۴۳)

عیسیٰ بارے لوک عیسائیاں جو دعویٰ سی کیتا
اُس توں وکھ جو کہنا کہہ دے نعت پیغمبر ﷺ داری

(٣٣)

فَانُسَبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ
وَانُسَبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عَظَمٍ

(٣٥)

فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ
حَدٌّ فَيُعْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمٍ

(٣٦)

لَوْنَا سَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظْمًا
أَحَى اسْمُهُ حِينَ يُدْغَى دَارِسُ الرِّمَمِ

(٣٧)

لَمْ يَمْتَحِنَا بِمَا تَعَى الْعُقُولُ بِهِ
حِرْمًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نِهِم

(۴۴)

ذات نبی ﷺ نوں دے دے نسبت جو وڈیا یوں دینی
جو کر سکناں کر دے عظمت اُس رُتبے توں واری

(۴۵)

مُکدی گل ! رسول اللہ دی صفت شتا نہیں مُکدی
بھاویں اُچّ بلار بیان کرے واہ^۱ لا کے ساری

(۴۶)

جیّ عظمت رب نے دتی جے کر آپ ﷺ وکھاندے
ناں اوہناں دالین توں گُرنگاں^۲ وچ ہندے ساہ جاری

(۴۷)

اوس حریص ہدایت اُمت نوں دتی باجھ شُبے دے
کہ ازمیش چ پے نہ جاوے ساڈی عقل و چاری

۱۔ اُچّا مقرر ۲۔ ہمت، طاقت ۳۔ ہڈیاں دا ڈھاچہ

(٢٨)

أَعْيَى الْوَرَى فَهُمْ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى
لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيهِ غَيْرُ مُنْفَعِمٍ

(٢٩)

كَالشَّسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعْدٍ
صَغِيرَةً وَتُكِلُ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمٍ

(٥٠)

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ
قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ

(٥١)

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ
وَ أَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ

(۴۸)

کیہ جانے مخلوق نمائی آپ ﷺ دا اُچا درجہ
عاجز پئے رُتے دی کیہ کرن سراغ براری

(۴۹)

سورج وانگ مثال نبی ﷺ دی دوروں چھوٹا لگے
کریے غور تے اوہدے تے نہیں ٹکدی نظر و چاری

(۵۰)

حال حقیقت دُنیا اُتے آپ ﷺ دا کسراں کھلے
جد کہ اُمت سُستی ہوئی اے تان کے کھیس خماری

(۵۱)

اپنے علم دی پہنچ اے اپنی ، آپ ﷺ عظیم بشر نین
سچی گل اے شان نبی ﷺ دی مخلوقاتوں بھاری

(٥٢)

وَكُلُّ أَيْ آتَى الرُّسُلَ الْكِرَامَ بِهَا
فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ

(٥٣)

فَإِنَّهُ شَمْسٌ فَضْلٌ هُمْ كَوَاكِبُهَا
يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِي الظُّلَمِ

(٥٤)

حَتَّى إِذَا طَلَعَتْ فِي الْكَوْنِ عَمَّ هَذَا
هَالِ الْعَالِيَيْنِ وَأَحْيَتْ سَائِرَ الْأُمَمِ

(٥٥)

أَكْرَمَ بِخَلْقِ نَبِيِّ زَانَهُ خُلُقٍ
بِالْحُسْنِ مُشْتَبِلٍ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمٍ

(۵۲)

نبیاں آ کے جئے اپنے کرم کمال دکھائے
نور نبی ﷺ دے پاروں اے اوہناں وچ جھلک نیاری

(۵۳)

آپ ﷺ فضیلت دے سُورج نیں نبی ستاریاں وانگوں
آپ ﷺ دے نُوروں نبیاں نے لوئھیرے وچ کھلاری

(۵۴)

مہرِ نبوت فضلوں چڑھیا لو لگی ہر پاسے
ایسے نورِ نصیحت کیتی زندہ خلقت ساری

(۵۵)

خُش خلقی تے خُش خلقی توں بدن ودھیرے پھجے
کھڑیا کھریا مکھڑا اے تے زینت شان پیاری

(٥٦)

كَالزَّهْرِ فِي تَرْفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرْفٍ
وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالْدَّهْرِ فِي هِمَمٍ

(٥٧)

كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ فِي جَلَالَتِهِ
فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمٍ

(٥٨)

كَأَمَّا اللُّلُؤُ الْبَكُونُ فِي صَدَفٍ
مِنْ مَّعِينِي مَنَاطِقٍ مِّنْهُ وَمُبْتَسِمٍ

(٥٩)

لَا طِيبَ يَعْدِلُ تُرْبًا ضَمَّ أَعْظَمَهُ
طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِّنْهُ وَ مُلْتَثِمٍ

(۵۶)

اوہ پورا چن شرفوں سحرے پھل شگوفے وانگوں
سخی سمندر ورگے نے نہیں عالی ہمت ہاری

(۵۷)

کلم کلمے ہوں حضور ﷺ تے انج جلال اے وسدا
آپ ﷺ کھلون جویں وچکار چغیرے دُنیا ساری

(۵۸)

آپ ﷺ دے دند مبارک ڈلھکن ہنس بولن ویلے
منہ دے وچ وکھاون سپ دے موتی جھلک نیاری

(۵۹)

جس وچ جسم مبارک، خُشبو اُس مٹی دے تُل نہیں
ڈھیر ودھائیاں جہناں سنگھی چچی ایں اک واری

الْفَصْلُ الرَّابِعُ

فِي مَوْلِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

(٦٠)

أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَنْ طِيبِ عُنْصُرِهِ
يَا طِيبَ مُبْتَدَأٍ مِنْهُ وَمُخْتَتَمِ

(٦١)

يَوْمَ تَفَرَّسَ فِيهِ الْفُرْسُ أَنَّهُمْ
قَدْ أُنْذِرُوا بِحُلُولِ الْبُؤْسِ وَالنِّقَمِ

(٦٢)

وَبَاتَ إِيْوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ
كَشَلِ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرَ مُلْتَمِعِ

(٦٣)

وَالنَّارُ خَامِدَةٌ الْأَنْفَاسِ مِنْ أَسْفِ
عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمِ

چوتھی فصل

(نبی پاک ﷺ دے میلا دبارے)

(۶۰)

سوہنا جی گھر پیدا ہو یا مہکاں آؤن سریروں^۱
واہ وا مُدھ توں آخر توڑی پاک حیاتی ساری

(۶۱)

پیر دے دِن توں فارسیاں^۲ نے عقلوں سٹا کڈھیا
بے شک اسیں ڈرائے گئے آں آؤنی ایں دُشواری

(۶۲)

کسریٰ دے محلاں دیاں کندھاں ڈھٹھیاں ٹھیک نہ ہوئیاں
اوہدی فوج جُڑی نہ فر جیوں پائی چار دِواری

(۶۳)

آتش کدیاں دی اگ بُجھی بھر بھر ٹھنڈے ہو کے
دُکھ شرم توں وگنا بھلی نہر فرات وچاری

۱۔ جسم چوں ۲۔ فارس (ایران) دے لوکاں

(٦٣)

وَسَاءَ سَاوَةً أَنْ غَاضَتْ بِحَيْرَتِهَا
وَرُدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِينَ ظَمَ

(٦٥)

كَأَنَّ بِالنَّارِ مَا بِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ
حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمٍ

(٦٦)

وَالْجُنُّ تَهْتَفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ
وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنَى وَمِنْ كَلِمٍ

(٦٧)

عَمُوا وَصَمُّوا فَاغْلَانُ الْبَشَائِرِ لَمْ
تُسْمَعْ وَبَارِقَةُ الْإِنْدَارِ لَمْ تُشْمِ

(۶۴)

جس ویلے اوہناں نے دُٹھا ”ساوا“^۱ دریا سُرگا
غصے نال پچھانہ نوں بھجے، تے اگ پجاری

(۶۵)

اگ نے پانی پانی ہو کے مُنہ کالا کر لیتا!
تے پانی دے وی ماہ سگے اگ وچ لا کے تاری

(۶۶)

ہوکا دیتا چناں نے کہ نور چمکدا ویکھو
حق رسول ﷺ نے دسیا تے قرآن دلیل پکاری

(۶۷)

نہ خُش خبری سنی کفاراں انھے بولے ہو گئے
خوف دواون والی بجلی تے وی جھات نہ ماری

(٦٨)

مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ
بِأَنَّ دِينَهُمُ الْبُغْوَجُ لَمْ يَقُمْ

(٦٩)

وَبَعْدَ مَا عَايَنُوا فِي الْأُفُقِ مِنْ شُهْبٍ
مُنْقِضَةٍ وَفَقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَنَمٍ

(٧٠)

حَتَّى غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ
مِّنَ الشَّيَاطِينِ يَقْفُوا إِثْرَ مُنْهَزِمٍ

(٧١)

كَأَنَّهُمْ هَرَبًا أَبْطَالُ آبْرَهَةَ
أَوْ عَسْكَرٌ بِالْحَضَى مِنْ رَّاحَتِيهِ رُمِ

(٧٢)

نَبَذًا بِهِ بَعْدَ تَسْبِيحٍ بِبَطْنِهَا
نَبَذَ الْمَسِيحُ مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ

(۶۸)

انھے بولے کافر مُشرک سُن بیٹھے سن گلاں
تھاڑا پُٹھا راہ اے ، دسیا جادوگر اخباریؑ

(۶۹)

اس توں پہلاں کافر لوکاں تارے ٹُٹدے دیکھے
بُت دھرتی تے ڈُگدے تگن مرسل ﷺ دے انکاری

(۷۰)

تچھل پیریں راہ چھڈ نِسے مخبر جن اُردہ
اک دُوبے تے ڈُگدے ڈُھہندے بھجے جاون ناریؑ

(۷۱)

ابرہ دے پہلواناں وانگوں جن بھگوڑے ہوئے
جیویں روڑ نبی ﷺ توں کھا کے دوڑی فوج انکاری

(۷۲)

ایویں روڑ وگائے حضرت ﷺ تسبی کردے ہوئے
جیویں توبہ کردا یونسؑ سٹیا باہر شنگاریؑ

۱۔ خبراں دین والا ۲۔ اگ دی مخلوق ۳۔ ماس کھانی مچھی دی اک قسم

الْفَصْلُ الْخَامِسُ

فِي ذِكْرِ مَنْ دَعَوْتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

(٤٣)

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً
تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَى سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

(٤٤)

كَأَمَّا سَطَرْتُ سَطْرًا لَهَا كَتَبْتُ
فُرُوعَهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ فِي اللَّقَمِ

(٤٥)

مِثْلُ الْغَمَامَةِ أَلَى سَارٍ سَائِرَةٍ
تَقِيهِ حَرٌّ وَطَيْسٌ لِلْهَجِيرِ حِمٍّ

(٤٦)

أَقْسَمْتُ بِالقَمْرِ الْبُنْشَقِيِّ إِنَّ لَهُ
مِنْ قَلْبِهِ نِسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ

پنجویں فصل

(رسول پاک ﷺ دی دعوت مبارک بارے)

(۷۳)

آپ ﷺ نے رُکھ بلائے تے اوہ متھا ٹیکدے آئے
جیویں پنیاں بھرنے رڑھدی پیراں باجھ بہاری

(۷۴)

ایویں وصف نبی دے لیکے راہ وچ رُکھ دیاں شاخاں
جیویں کسے انوکھے خط وچ لکھے کمال لکھاری

(۷۵)

جتھے سیر کرن اوہ جاندے بدلی چھاواں کر دی
تاں جے اوہناں نوں نہ ہووے گرمی وچ دُشواری

(۷۶)

قلب نبی ﷺ دے نوروں نسبت چن نوں چانن پاروں
ٹکڑے ہوون والے چن دی سونہہ کھاناں سچپاری

(٤٤)

وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ
وَكُلُّ طَرْفٍ مِّنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَم

(٤٥)

فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِ مَا
وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرِمٍ

(٤٦)

ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى
خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحْمِ

(٤٧)

وَقَايَةُ اللَّهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةِ
مِّنَ الدَّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِّنَ الْأُطْمِ

(۷۷)

خیراں مہراں والا مُرسل ﷺ بکے غار لکایا
ویکھ سکے نہ اتھے کافر ہمبے ڈھونڈھ ونگاری

(۷۸)

سچل تے صدیق نہ غاریج وِس ورموں گھبرائے
مشرک آکھن خالی اے دوواں توں غار حصارے

(۷۹)

کدوں کبوتر آندے دیندا ”کہنا“ اُن دا جالا
غاریج نہیں اوہ ہیجمل دُنیا، غیراں سوچ و چاری

(۸۰)

رب رحیم غنی کیتا ڈھو رکھوالی دا لا کے
اوہناں لئی بے مقصد ڈھالاں دوہری چار دواری

(٨١)

مَا سَأَمَنِي الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ
إِلَّا وَنِلْتُ جَوَارًا مِّنْهُ لَمْ يُضْمِ

(٨٢)

وَلَا التَّمَسُّتُ غَنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ
إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمٍ

(٨٣)

لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ
قَلْبًا إِذَا تَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنْمِ

(٨٤)

فَذَاكَ حِينَ بُلُوغٍ مِّنْ نُبُوَّتِهِ
فَلَيْسَ يُنْكِرُ فِيهِ حَالُ مُحْتَلِمٍ

(۸۱)

آپؐ توں منگی ، ملی خلاصی دُکھ دُنیا توں مینوں
آپؐ دی قربت توں ہوئی اے دُور مری دُشواری

(۸۲)

اوس سخی توں دینی دُنوی کوئی شے نہ منگی
سچل ہتھوں دلی مُراداں ملیاں بھر بھر کھاریؑ

(۸۳)

نہ ہو اوس وحی دا منکر جو سُفنےؑ وچ آئی
اکھسوں جاوے پر نہ جاوے اُس دِل دی بیداری

(۸۴)

سچے سُفنے دیکھے جدوں جوان نبوت ہوئی
خاب دلیل جوانی دے توں کھڑا اے انکاری

(٨٥)

تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحَّى بِمُكْتَسَبٍ
وَلَا نَبِيٍّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهِمٍ

(٨٦)

آيَاتُهُ الْغُرُّ لَا يَخْفَى عَلَى أَحَدٍ
يُدُونَهَا الْعَدْلُ بَيْنَ النَّاسِ لَمْ يَقُمْ

(٨٧)

كَمْ أَبْرَأْتُ وَصِيًّا بِاللَّئِيسِ رَاحَتُهُ
وَأَطْلَقْتُ أَرَبًّا مِّنْ رَبِّقَةٍ اللَّئِمِ

(٨٨)

وَ أَحْيَيْتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ
حَتَّى حَكَّتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصَرِ الدُّهُمِ

(٨٩)

بِعَارِضٍ جَادٍ أَوْ خِلْتُ الْبِطَاحَ بِهَا
سَيِّبًا مِّنَ الْيَمِّ أَوْ سَيْلًا مِّنَ الْعَرَمِ

(۸۵)

رَبِّ تَبَارَکِ وَحِی نَہِیْں گَھلدا مَحْنَت کُوشِش پَاروِں
خَبراں غِیْب نَبِی ﷺ دِیاں ہِندِیاں نِیں تَہْمَت توں عاری

(۸۶)

نُورِ نِشانی آپ ﷺ دِی نہ رہی ذرا کسے توں گُجھئی
آپ ﷺ دے باجھوں ہونا نہیں سی عدل جہان چ جاری

(۸۷)

ہتھ شفا دا جس دم پھریا روگی روگوں چُھئی
جھل توں حاجت منداں دِی چُھٹی سی چنڈ و چاری

(۸۸)

آپ ﷺ دِی اک دُعا نے کیتا اوڑھ ورھے نوں ہریاں
آؤندے جانڈے سمیاں دے وچ ایہو سال انواری

(۸۹)

نُوری بدل ورھیاں کال ورھے نے کُگھاں کڈھیاں
لوکی ویہندے رہ گئے دریاواں نہ کانگ سہاری

الْفَصْلُ السَّادِسُ

فِي ذِكْرِ شَرَفِ الْقُرْآنِ

(٩٠)

دَعْنِي وَوَصِّفِي آيَاتٍ لَهُ ظَهَرَتْ
ظُهُورُ نَارِ الْقُرَى لَيْلًا عَلَى عِلْمِ

(٩١)

فَالدُّرُّ يَزْدَادُ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَظَمٌ
وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَظَمِ

(٩٢)

فَمَا تَطَاوَلَ أَمَالُ الْمَدِيحِ إِلَى
مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْأَخْلَاقِ وَالشِّيمِ

(٩٣)

آيَاتُ حَقٍّ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثَةٌ
قَدِيمَةٌ صَفَةُ الْمُوصُوفِ بِالْقَدَمِ

چھیویں فصل

(قرآن مجید دی وڈیائی بارے)

(۹۰)

دس دے ایتاں دیاں صفتاں، جھڑیاں ظاہر ہویاں
اگ مہمانی جیویں راتیں پر بت تے چمکاری

(۹۱)

ہون پروئے لڑیاں دے وچ تے فرہتے پھین
قدر نہیں گھٹدی بھاویں ہووے موتی گھنڈ کھلاری

(۹۲)

کرنا ایس کنج اُبھرا بُھرنعت نبی ﷺ دیاں سدھراں
اوہناں دا اخلاق مبارک باجھوں حد کناری

(۹۳)

وصف قدیمی پاروں ایتاں دے مفہوم پرانے
بیشک نویں عبارت وچ رجن کلام اتاری

۱۔ خواہشاں

(٩٢)

لَمْ تَقْتَرِنِ بِزَمَانٍ وَهِيَ تُخْبِرُنَا
عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمَ

(٩٥)

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجَزَةٍ
مِّنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدْمِ

(٩٦)

مُحْكَمَاتُ فَمَا يُبْقِينَ مِنْ شُبَّهٍ
لِّذِي شِقَاقٍ وَلَا يَبْغِينَ مِنْ حَكَمٍ

(٩٧)

مَا حُورِبَتْ قَطُّ إِلَّا عَادَ مِنْ حَرْبٍ
أَعْدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقَى السَّلَامِ

(۹۴)

اگلے پچھلے سبھ وقتاں دیاں خبراں دیون ایتاں
عاد ، ارم تے حشر نشر دی دس کارگزاری

(۹۵)

ایہ اعلیٰ قرآن نشانی ساڈے کول ہمیشاں
کیوں جے نہ رہی پہلے نبیاں دی اوہ معجز کاری

(۹۶)

شک نہیں رہندا پدھر لے ایتاں انجدا کرن نبیڑا
منصف دی نہ لوڑ پئی جد ایہناں گل نتاری

(۹۷)

ایہناں ایتاں نال کدی نہ ڈاہڈا ویری بھڑیا
یاں ایہناں نوں من لتا یاں کھٹی ڈھیر خواری

(٩٨)

رَدَّتْ بِلَاغَتُهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا
رَدَّ الْغَيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ

(٩٩)

لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدٍ
وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيمِ

(١٠٠)

فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا
وَلَا تُسَامُ عَلَى الْإِكْثَارِ بِالسَّامِ

(١٠١)

قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهُ
لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللَّهِ فَأَعْتَصِمِ

(۹۸)

نال بلاغت ایتاں رڈن سارے دعوے، جسراں
عزت نوں ہتھ پان نہ دیوے غیرت وند و ہاری

(۹۹)

معنیاں پاروں ایہ ایتاں نیں دریاواں دیاں چھلاں
مُل تے خوبی وچ موتی وی نہیں ایہناں توں بھاری

(۱۰۰)

ایتاں دے مطلب اُن گنت انوکھے ہوون پاروں
پڑھ پڑھ کدی طبع نہ رنجی نہ تھکی نہ ہاری

(۱۰۱)

جس دم قاری ایتاں پڑھ کے اکھاں جاوے ٹھاری
جِت گتوں پیا! رب دی رسی پھڑ میں عرض گزاری

(١٠٢)

إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِّنْ حَرِّ نَّارٍ لَّظَى
أَطْفَاتٍ حَرٍّ لَّظَى مِنْ وَرْدِهَا الشَّيْبِ

(١٠٣)

كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيِضُ الْوُجُوهَ بِهِ
مِنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاءُوهُ كَالْحُمَمِ

(١٠٤)

وَكَا لَصِّرَاطٍ وَ كَالْيِيزَانِ مَعْدِلَةً
فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقُمْ

(١٠٥)

لَا تَعْجَبَنَّ لِحُسُودٍ رَّاحَ يُنْكِرُهَا
تَجَاهُلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهْمِ

(١٠٦)

قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
وَ يُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

(۱۰۲)

دوزخ دی اگ دے ڈرتوں جے کریں تلاوت ایتاں
بے شک اس دے سرد فوارے جان جہنم ٹھاری

(۱۰۳)

چن طراں چمکن گے اگ جھلو سے اوگنہارے
ایتاں دے دُم کوثر اندر جیہناں لائی تاری

(۱۰۴)

ایہ قرآنی ایتاں تکلڑی وانگوں سانواں تولن
ایہناں باجھ انصاف نہ ہووے خلقت وچ معاری

(۱۰۵)

ایہناں ایتاں نوں جے حاسد جانو جان نہ جانے
گل انوکھی نہیں ، جے دوکھی ہو یا اے انکاری

(۱۰۶)

دُکھ دی اکھ کدی تک سکدی نہیں سورج دیاں لاٹاں
جیہہ ہماراں دی پانی دا ذیقہ دستوں ایں عاری

الفصل السابع

فِي ذِكْرِ مَعْرَاجِ النَّبِيِّ ﷺ

(١٠٤)

يَا خَيْرَ مَنْ يَمَّمُ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ
سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُونِ الْآيُنُقِ الرُّسَمِ

(١٠٨)

وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَدٍ
وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُغْتَنِمِ

(١٠٩)

سَرَيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ
كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ

(١١٠)

وَبِكَ تَرُقَى إِلَى أَنْ نِلْتَ مَنَزِلَةً
مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرِكْ وَلَمْ تُرَمِ

ستویں فصل

(رسول پاک ﷺ دے معراج شریف بارے)

(۱۰۷)

سحیاں دا سردار، جہدے گھر پہنچن لوڑاں والے
اوکڑ مارے ڈاچیاں اُتے کر کے آؤن سواری

(۱۰۸)

تے اوہ ذات اے عبرت والے لئی اک ایت وڈیری
تے اوہ ذات اے قدر پچھانو لئی اک نعمت بھاری

(۱۰۹)

حضرت سیر اک راتے کیتی مکیوں اقصیٰ توڑی
جیویں چن بدر دا کردا نھیرے سیل سواہری

(۱۱۰)

جتھے کوئی نہ اپڑ سکيا آپ ﷺ اوتھے جا اپڑے
اوہ منزل قوسینی جتھے سوچ وی جاوے ماری

(١١١)

وَقَدَّمْتُكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا
وَالرُّسُلِ تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلَى خَدَمِ

(١١٢)

وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطَّبَاقَ بِهِمْ
فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

(١١٣)

حَتَّى إِذَا لَمْ تَدَعْ شَاوًا لِمُسْتَبِقِ
مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقًا لِمُسْتَنِمِ

(١١٤)

خَفَضْتَ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ
نُودِيَتْ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْبُفَرْدِ الْعَلَمِ

(۱۱۱)

نبیاں مہرے سرور کھڑ کے آپ ﷺ امام بنے سن
پڑھن نماز نبیؐ سبھ کھلتے کچھے نیت دھاری

(۱۱۲)

لشکر دے بن آ گوستے طبق اوہناں طے کیتے
فوج فرشتیاں دے وِچ آپ ﷺ دی اُچی سپہ سالاری

(۱۱۳)

حد مُکا چھڈی حضرت ﷺ نے قُرب بلندی والی
اُس تھاں جاوَن لئی آئی نہ ہور کسے دی واری

(۱۱۴)

سبھ نبیاں توں آپ ﷺ دا رُتبہ اُچا باقی تھلے
آپ ﷺ نے شرف بلندی توں پائی اُچی سرداری

(١١٥)

كَيْمَا تَفُوزَ بِوَصْلِ آيٍ مُسْتَتِرٍ
عَنِ الْعُيُونِ وَسِرِّ آيٍ مُكْتَتِمٍ

(١١٦)

فَحَزَّتْ كُلَّ فِخَارٍ غَيْرَ مُشْتَرِكٍ
وَجَزَّتْ كُلَّ مَقَامٍ غَيْرَ مُزْدَحَمٍ

(١١٧)

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا وُلِّيتَ مِنْ رُتَبٍ
وَعَزَّ إِدْرَاكُ مَا أُولِّيتَ مِنْ نِعَمٍ

(١١٨)

بُشْرَى لَنَا مَعْشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا
مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمٍ

(١١٩)

لَنَا دَعَى اللَّهِ دَاعِينَا لِطَاعَتِهِ
بِأَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ

(۱۱۵)

خلقوں اوہلے آپ ﷺ نے پایا اُچا وصل الہی!!
اکھوں اوہلے آپ ﷺ نے پایا بھیت پتہ اسراری

(۱۱۶)

بناں شریکوں آپ ﷺ نوں مان دے سارے درجے لےجھے
ہراک تھاہروں لنگھدے گئے سی آپ ﷺ بناں دُشواری

(۱۱۷)

جو سرکار ﷺ نے پائے رُتبے اوہ سارے نیں عالی
درجہ نعمت جو پایا نہ سمجھے فکر و چاری

(۱۱۸)

مومن بھائیو! اپنے لئی اے، ایہ وڈی خوش خبری
ڈگ سکدا نہیں فضلوں تھم شریعت والا بھاری

(۱۱۹)

سبھ خلقت چوں افضل، نبی ربانے دی دعوت تے
اُمت ہو گئی دین خدا ول آون توں اُچاری

الْفَصْلُ الثَّامِنُ

فِي ذِكْرِ جِهَادِ النَّبِيِّ ﷺ

(١٢٠)

رَاعَتْ قُلُوبَ الْعِدَى أَنْبَاءُ بَعْثَتِهِ
كَنْبَاءَةٍ أَجْفَلَتْ غُفْلًا مِّنَ الْغَنَمِ

(١٢١)

مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرِكٍ
حَتَّىٰ حَكَّوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلَىٰ وَضْمِ

اٹھویں فصل

(نبی پاک ﷺ دے جہاد بارے)

(۱۲۰)

آپ ﷺ دے آون دی سو پا کے قلب کفاراں کنے
جسراں شیر دیاں سُن دھاڑاں بکری ڈرے وچاری

(۱۲۱)

جنگاں وچ کفاراں نال حضور ﷺ اودوں تک لڑدے
جد تک ماس دی تگہ بوٹی ہندی نہیں اک واری

(١٢٢)

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغِيطُونَ بِهِ
أَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعُقْبَانِ وَالرَّخِمِ

(١٢٣)

تَمْضِي اللَّيَالِي وَلَا يَدْرُونَ عِدَّتَهَا
مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرْمِ

(١٢٤)

كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ
بِكُلِّ قَرْمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَى قَرِمِ

(١٢٥)

يَجْرُ بِحَرِّ نَحْمِيسَ فَوْقَ سَابِجَةٍ
يَزْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمِ

(۱۲۲)

تیغ ترٹھے ندے منکر، اوہناں اُتے رَیجھن^۱
تن دے ٹکڑے جو لے گر جھاں اُڈیاں مار اُڈاری

(۱۲۳)

جد تک امن مہینے والیاں راتاں نہ آ جاوَن
کافر ڈردے جنگاں اندر بھُلن وار شماری

(۱۲۴)

دین کٹک^۲ بے دیناں ویڑھے بنیاں اِنج پروہنا
جہڑا ماس اوہناں دا کھاوے کر کے خوب تیاری

(۱۲۵)

آ در^۳ جوگ نے ہلا کیتا لے کے گھوڑ سواراں
دریا وانگ سی لشکر لہراں وانگ سی تیغ کٹاری

(١٢٦)

مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِلَّهِ مُحْتَسِبٍ
يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكَفْرِ مُضْطَلِمٍ

(١٢٧)

حَتَّى غَدَتْ مِلَّةُ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ
مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُولَةٌ الرَّحِمِ

(١٢٨)

مَكْفُورَةٌ أَبَدًا مِنْهُمْ بِخَيْرِ آبٍ
وَ خَيْرِ بَعْلِ فَلَمْ تَيْتَمْ وَلَمْ تَيْتَمْ

(١٢٩)

هُمْ الْجِبَالُ فَسَلَّ عَنْهُمْ مَّصَادِمْهُمْ
مَاذَا رَأَى مِنْهُمْ فِي كُلِّ مُضْطَلَمٍ

(۱۲۶)

آس صلے دی رکھ کے دین اسلام قبولن والے
واہندے^۱ انج تلوار کفر دی جڑ پٹ دیندے ساری

(۱۲۷)

ہینی^۲ تے بے وطنی قوم اسلامی ، اوہناں کر کے
حق شریکا حاصل کیتا نال قرابت داری

(۱۲۸)

آپ^ﷺ دا سایہ اُمت تے انج حشراں تیکر رہنا
نہ مہتر^۳ نہ رنڈی ہووے گی ایہ قوم پیاری

(۱۲۹)

اوہ اصحاب^۴ پہاڑ عظمت دے پڑ جنگاں توں پچھ لے
جہناں ہر ہلے^۵ اوہناں دی ویکھی شان نیاری

۱۔ چلانڈے ۲۔ کمزور ۳۔ یتیم ۴۔ میدان ۵۔ حملے

(١٣٠)

فَسَلْ حُنَيْنًا وَسَلْ بَدْرًا وَسَلْ أَحَدًا
فَصُولَ حَتْفٍ لَهُمْ أَذْهَى مِنَ الْوَحْمِ

(١٣١)

الْمُضْدِرِّي الْبَيْضِ حُمْرًا بَعْدَ مَا وَرَدَتْ
مِنَ الْعِدَا كُلِّ مُسَوِّدٍ مِّنَ اللَّيْمِ

(١٣٢)

وَالْكَاتِبِينَ بِسْمِ الْحَطِّ مَا تَرَكَتْ
أَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرَ مُنْعَجِمٍ

(١٣٣)

شَاكِيَ السِّلَاحِ لَهُمْ سَيْمًا تُمَيِّزُهُمْ
وَالْوَرْدُ يَمْتَّازُ بِالسَّيْمَا مِنَ السَّلَمِ

(۱۳۰)

آفت توں سن ودھ کفاراں لئی ایہ تئے موسم
اُحد، جنین، بدر دیاں جنگاں توں پچھ لے اک واری

(۱۳۱)

جیتو! چٹیاں تیغاں کُفر سر یروں رتیاں کر دے
جد تلواراں کھان سِراں تے دل دے کالے ہاری

(۱۳۲)

منکرا کھر نیزے قلمّاں کاتب یار نبی ﷺ دے
تیراں نال بنا کے نقطے کر دے نقش نگاری

(۱۳۳)

لشکر وچ وی اوہناں دی کافرتوں دکھ سی وکھری
کنڈیاں وچ پھل دی ہندی اے جیویں مہک بہاری

(١٣٢)

يُهْدِي إِلَيْكَ رِيَّاحِ النَّصْرِ نَشْرَهُمْ
فَتَحْسِبُ الْوَرْدَ فِي الْأَكْثَامِ كُلَّ كَمِّ

(١٣٥)

كَانَّهُمْ فِي ظُهُورِا لُحَيْلِ نَبْتُ رَبَّا
مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ

(١٣٦)

طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَى مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا
فَمَا تَفَرَّقُ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبَهْمِ

(١٣٧)

وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللَّهِ نُصْرَتُهُ
إِنْ تَلَقَّه الْأَسَدُ فِي أَجَامِهَا تَجِمُ

(۱۳۴)

ٹھنڈی وا تڑکے دی تینوں جت سُنہا گھلے
ہر جنگی خشبونی دُودا، پھل غلاف حِصاری

(۱۳۵)

گھوڑیاں تے اوہ جاپن جِسراں رُکھ چٹاناں اُتے
گھاہ دی پنڈطراں جم جاندهے کردے گھوڑسواری

(۱۳۶)

دُشمن دے دل خوف توں واوچ گڈی وانگوں ڈولن
شیرتے بکری دے فرقوں نیں، اوہ ڈردے انکاری

(۱۳۷)

جہناں لوکاں پچھے ہتھ رسول اللہ ﷺ دا ہووے
اوہناں اگے آ کے چپ ہو جاندا شیر شکاری

(١٣٨)

وَلَنْ تَرَى مِنْ وَلِيٍّ غَيْرَ مُنْتَصِرٍ
بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرَ مُنْقَصِمٍ

(١٣٩)

أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ
كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجْمٍ

(١٤٠)

كَمْ جَدَلْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ مِنْ جَدَلٍ
فِيهِ وَكَمْ خَصَّمَ الْبُرْهَانَ مِنْ خَصِمٍ

(١٤١)

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجَزَةً
فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالنَّادِيَةِ فِي الْيُتْمِ

(۱۳۸)

آپ ﷺ در تے ڈھکن^۱ والا بن امداد نہیں رہندا
حضرت دے ویری دشمن نے پائی ڈھیر خواری

(۱۳۹)

شیر جویں لے اپنے بچے رہوے کچھاراں^۲ اندر
دین قلے وچ اِنجے اوہناں اپنی قوم اتاری

(۱۴۰)

کئی وار قرآن نے کیتے رُسوا لوک کینے
نال دلیل انموڑ دباے نبی ﷺ کرامت بھاری

(۱۴۱)

اُس اُمی دا علم نشانی تیرے کان^۳ بتھیری
کرے یتیمی وچ جھڑا تبلیغ اخلاق معاری

الفصل التاسع

فِي طَلَبِ مَغْفِرَةٍ مِّنَ اللَّهِ تَعَالَى وَشَفَاعَةِ مِّن رَّسُولٍ ﷺ

(١٣٢)

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحٍ أَسْتَقِيلُ بِهِ
ذُنُوبَ عُمْرٍ مَّطَى فِي الشَّعْرِ وَالْخَدَامِ

(١٣٣)

إِذْ قَلَّدَانِي مَا تُخْشَى عَوَاقِبُهُ
كَأَنِّي بِهِمَا هَدَى مِّنَ النِّعَمِ

(١٣٤)

أَطَعْتُ غَى الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا
حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْأَثَامِ وَالنَّدَمِ

(١٣٥)

فَيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تِجَارَتِهَا
لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسْمِ

نوویں فصل

(اللہ دی بخشش تے حضور ﷺ دی سفارش دی طلب)

(۱۴۲)

نعت دے صدقے اوہناں پاپاں دی میں معافی منگی
جھوٹھ قصیدے کہہ کے جو بے فیدا عمر گزاری

(۱۴۳)

میرے گلے جھوٹھ قصیدے طوق طراں نیں لگدے
صدقے دے دُنبے گل جیویں پاپ حمیل شنگاری

(۱۴۴)

مُنڈ پئے وچ میں شاہواں دی سیوا وچ شعر آکھے
ملے گناہ اُس گمراہی توں یا فر ملی خواری

(۱۴۵)

بہت افسوس خسارہ پایا ایس وپارے دل نے
دُنیا چھڈ کے دین نہ لیتا نہ ایہ سوچ وچاری

۱۔ گناہواں دی ۲۔ دُنگراں دے گل پان والا گھنگھروواں والا پٹا ۳۔ لڑکپن

(١٣٦)

وَمَنْ يَبِيعْ أَجَلًا مِّنْهُ بِعَاجِلِهِ
يَبِيعْ لَهُ الْغَبْنَ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمٍ

(١٣٧)

إِنْ أَتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُنتَقِضٍ
مِّنَ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمٍ

(١٣٨)

فَإِنْ لِي ذِمَّةٌ مِّنْهُ بِتَسْبِيَّتِي
مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْ فِي الْخَلْقِ بِالذِّمِّ

(١٣٩)

إِنْ لَّمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي أَخِذَا بِيَدِي
فَضْلًا وَ إِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ

(۱۳۶)

گھاٹا کھاوے گا، جہڑا دُنیا لئی عقی^۱ وتیچے
سودا نقد خریدے بھاویں سائی^۲ ہووے تاری

(۱۳۷)

پاپی^۳ آں پر عہد نبی ﷺ دے نال اُٹ^۴ اے میرا
کئی جا نہیں سکدی کدی عقیقت ڈور اکارھی^۵

(۱۳۸)

میرا نام 'محمد' اس لئی کرم کریم ﷺ کرے گا
آپ^۳ توں وڈا وعدے دا پکا اے کون وہاری

(۱۳۹)

روز قیامت ہتھ نہ پھڑیا نبی کریم ﷺ جے میرا
پیر میرے فر تھڑکے ہائے ہوسی ڈھیر خواری

(١٥٠)

حَاشَاهُ أَنْ يُحَرَّمَ الرَّاجِي مَكَارِمَهُ
أَوْ يَزْجَعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمٍ

(١٥١)

وَ مِنْذُ أَلْزَمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِمِجَهُ
وَجَدْتُهُ لِمَخْلَاصِي خَيْرَ مُلْتَزِمٍ

(١٥٢)

وَلَنْ يَفُوتَ الْغُلَى مِنْهُ يَدًا تَرَبَّتْ
إِنَّ الْحَيَا يُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكَمِ

(١٥٣)

وَلَمْ أُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي اقْتَطَفْتُ
يَدًا زَهِيرٍ بِمَا أَثْلَى عَلَى هَرَمٍ

(۱۵۰)

ہو سکا نہیں کسے سوالی نوں اوہ ٹورن خالی
منگتے نوں اس درتوں سنی پیندی نہیں انکاری

(۱۵۱)

جس دن توں میں نعت نبی ﷺ دی سوچاں وچ اتاری
جان خلاصی ہوئی اپنی مکی فکر ہماری

(۱۵۲)

اوس سخی توں لوڑاں تھوڑاں والے فیض انج پاون
مینہ توں پریت باغے کھڑدی جیویں پھل کیاری

(۱۵۳)

نعت نبی ﷺ توں دُنیاوی فیدا نہیں لیندا جیویں
لکھ کے شان زہیرے، ہرم دی، پائی قیمت بھاری

الْفَصْلُ الْعَاشِرُ

فِي ذِكْرِ الْمُنَاجَاتِ وَعَرْضِ الْحَاجَاتِ

(١٥٣)

يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ مَا لِي مِنْ أَلُوذِيهِ
سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِّ

(١٥٥)

وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللَّهِ جَاهُكَ فِي
إِذِ الْكَرِيمِ تَجَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمِ

(١٥٦)

فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا
وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمَ اللَّوْجِ وَالْقَلَمِ

(١٥٧)

يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ
إِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللُّثَمِ

دسویں فصل

(مناجاتاں تے عرضوئیاں بارے)

(۱۵۴)

آپ کریم ﷺ بناں میرے لئی ہو رکتے نہیں ڈھونڈی
جہڑے دیلے میرے سر آؤندی اے اوکھی بھاری

(۱۵۵)

کرم حضور ﷺ چ فرق نہیں آؤنا نال شفاعت میری
روز جزا دے مالک جس دم عدل دی گل نتاری

(۱۵۶)

ایہ دُنیا تے عقبی قائم آپ ﷺ دے فضلوں ہوئی
لوح قلم دے علموں اُچی آپ ﷺ دی سوچ اُڈاری

(۱۵۷)

دلِ دِلا! نہ چھڈیں بھاویں تیرے پاپ وڈیرے
کیہ ننگے کیہ وڈے اوہ تے ذات اے بخش ہاری

(١٥٨)

لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّي حِينَ يَقْسِمُهَا
تَأْتِي عَلَى حَسَبِ الْعَصِيَانِ فِي الْقِسْمِ

(١٥٩)

يَا رَبِّ وَاجْعَلْ رَجَائِي غَيْرَ مُنْعَكِسٍ
لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِي غَيْرَ مُنْخَرِمٍ

(١٦٠)

وَالْطَّفُ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ إِنَّ لَهُ
صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْأَهْوَالُ يَنْهَزِمُ

(١٦١)

وَأُثْنُ لِسُحْبِ صَلَوةٍ مِّنْكَ دَائِمَةً
عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍ وَ مُنْسَجِمٍ

(۱۵۸)

میرے جرم برابر آؤ سی میرے حصے رحمت
جس دِن اوگنہاراں وچ ونڈے گا خالق باری

(۱۵۹)

میری آس کدی نہ توڑیں محشر دے دِن ربا
سوکھی کر دیویں اس ویلے لیکھے دی دُشواری

(۱۶۰)

ربا کرم کریں بندے تے دوواں جہاناں اندر
ایہ بے صبرا گھابرؑ جاندا اندر ہولِ بِماری

(۱۶۱)

اِذن درودی وا چھڑنوں دے اپنے خاص فضل توں
نبی کریم ﷺ دے اُتے رہوے قیامت توڑی جاری

(١٦٢)

وَالْأَلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ لَهُمْ
أَهْلِ التُّقَى وَالتَّقَى وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

(١٦٣)

ثُمَّ الرِّضَا عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرَ
وَعَنْ عَلِيٍّ وَعَنْ عُثْمَانَ ذِي الْكَرَمِ

(١٦٤)

مَا رَمَحْتُ عَذَابَاتِ الْبَانِ رِيحُ صَبَا
وَأَطْرَبَ الْعَيْسَ حَادِي الْعَيْسِ بِالنِّعَمِ

(١٦٥)

فَاغْفِرْ لَنَا شِدِّهَا وَاعْفِرْ لِقَارِئِهَا
سَأَلْتُكَ الْخَيْرَ يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ

(۱۶۲)

آل سمیت اصحابہؓ تے سبھ تابعین تے رحمت
جو نیں عظمت عجز شرافت تے تقوے وچ بھاری

(۱۶۳)

عبداللہؓ تے عمر خطابؓ تے رب دیاں ہون رضاواں
کرم کرے عثمانؓ تے اسد اللہؓ تے خالق باری

(۱۶۴)

جد تک و اتوں لیندی رہے گی بن دی شاخ ہلارے
جد تک گا کے اوٹھاں نوں خوش کردار ہوئے مہاریؑ

(۱۶۵)

بخش قصیدہ لکھن والے پڑھنے سننے والے
بخشنہارے ربا تیرے موہرے عرض گزاری

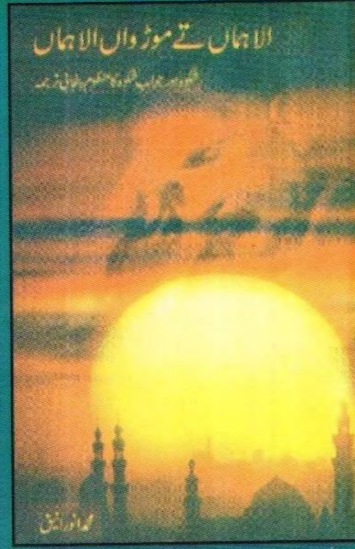
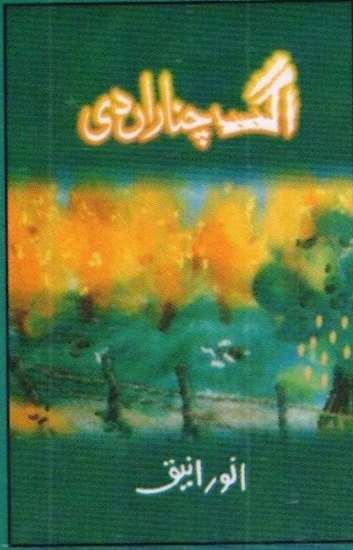
۱۔ اوٹھاں والا۔ اوٹھی

چھپیاں کتاباں

2000ء	(غزلاں)	بلداد پواو گدی وا
2006ء	(لمی نظم)	اگ چناراں دی
2008ء	ترجمہ (شکوہ، جواب شکوہ)	الاهماں تے موڑواں الاءماں
2015ء	(منظوم پنجابی ترجمہ)	قصیدہ بُردہ شریف

ان چھپیاں کتاباں

اللہ سوہنے دے ناں (حمیدہ مثنوی)

(غزل پراگا)

جیون جاچ

نبی ﷺ سوہنے دے ناں (نعتیہ مثنوی)

قصیدہ بانٹ سعاد (منظوم پنجابی تے اردو ترجمہ)

صفت نبی سرور ﷺ دی (پنجابی نعتاں)

پگچ آگ (پنجابی بھارتاں طبع زاد)

جیون بازی ساہواں دی (نظم پراگا)

(بال شاعری)

بال اڈاری

اُردو غزلیات (زیر ترتیب)

(پنجابی رباعیاں)

باز اڈاری

Ph: +92-41-2643841, Cell: 0300-6668284

